

تفسیری سوره‌ای فاتحه

به قلم
شیخ محمدی خال

۱۳۷۵ - ۱۹۵۵ م

چاپخانه‌ی معارف - به‌غدا

نرخه (۰۰۰۰) فلسه

تفسیری سوره‌ای
فاتحه

به قلم لهی
شیخ محمدی جمال

۱۳۷۵ - ۱۹۵۵ م

چاپخانه‌ی معارف - بغداد

پیش کشی کردنی کے تفسیر

پیش کشی بہ گیانی پاک پیغمبر (درودی خوی لہ سہری)
 کہ ہو بہ ہو (سبب) بوہاتنہ خوارہ وہی سورہی فتحہ کہ دیباچہ و
 سہرہ تا ، وہ ٹارینہ یہ کی بالانما یہ بوہہ مووٹورٹانی گہورہ کہ نقشہ و
 خریطہ ہی ہموو جیہانہ ، وہ تاقانہ ریگاہہ کہ بوگہ یشتن بہ چلہ
 پویہی ہمرہ بہرزی زیان لہ ہر دوو جیہانا ، وہ گہورہ ترین
 کتیبیکہ لہ عالمہ کہ بہ ہموو زبانیکہ زیندو ترجمہ کراوہ ،
 وہ بہ ہزار جور تفسیری لی نومراوہ ، وہ ہرچی کتیب خانہی
 عالمی اسلامی ہموو ہمووی بوزانین و رووناک کردنہ وہی
 ہموہ ، وہ بہ ملیار نسخہی لی نومراوہ تہ وہ یا لہ چاپ دراوہ بہ
 بی نامہی کہ یہک ہلہ یان تیابی ، وہ نسخہ یہ کی ہزار سال لہمہ
 پیش لہ گہل نسخہ یہ کی ہمرودا بہ ہرہک یا بہ بورہک یا بہ ژیرہک
 یا بہ نقطہ یہک فرقی بی ، وہ لہ ہموو دہ میکا بہ ملیون گہس یا لہ
 بہرہ تہ و دہوری تہ کاتہ وہ ، وہ یا خہریکی لہ بہر کردنیہ تی ؛
 وہ لہ مکتبہ ہی جوولہ کہر گاوورو مسلمان و بووڈانی و بورہ ہمانی و
 زہرردہ شتی و بی باوہرر و باوہرردارا چون یہک ہموو ،
 وہ ہرچی زانا و بزبان و خوہندہ واری بہر زہہ یہ لہ ہموو جیہانا
 بہ ہریا کہ و توون ولی تہ کولنہ وہ ، وہ شتی تیا لہ دوزنہ وہ

محمدی مال

سوره تا

سوره ی (فاتحه) که سوره ترین سوره که قورئانا که خوا
 کرد و به تی به دیباچه و سوره های قورئانی که سوره ، وه کرد و به تی به پایه
 « رکن » ی نویژ ، به م ره ننگه که بی له هموو رکاتیکا بخوینری ،
 هر وه که کرد و به تی به دیاری بو گیانی پاکی پیغه مبه ر و مسلمانان .

ته ماشا کن ۱ مسلمانان له هموو نویژیکا فاتحه که خوینن ، دوی
 نویژ هر که ی خوینن ، له پر سه « تمزیه » دا هر که ی خوینن ،
 له هر گورر ستان هر که ی خوینن ، له گه لی کاتی ترا که ی خوینن
 بو گیانی سادووان ، بی گومانم له هموو شه وو روزیکا به ملیار
 جار که سوره ته پیروزه که خوینری و که خوینری ته وه ؛ جگه له وه
 که بوخته و خولاصه ی هموو قورئانه ، وه هر چی له قورئانا هه به
 به کورتیی له سوره ته دا هه به ، هر وه که باسی که کن .

جانوخوا چون که بی مسلمان نا گای له تفسیری که سوره ته نه بی ؟
 وه که وییره بهرزانه و مه به مته جوانانه ی که له سوره ته داهه به
 نه ی زانن ؟ وه به هر ی لی وه نه گرن !! که هر راستت که وی
 بی ویسته له سوره هموو مسلمانیک تفسیری که سوره ته بزانی ،
 وه دانه به که له تفسیره که ی هه همیشه له باخه لیابی ، بو که وه ی
 که وخت وه له نا وختا بیخوینری ته وه ، وه به هر وه پهندی لی
 وه ربگری .

تینجا لہ ہر تہہ بہ ہی ویستم زانی کہ تفسیریکی نہ زور کورت و
نہ زور دریژ لہم سورہ تہ بنو وسم ، سا بہ لہ کو مسلمانان بہ ہرہ ی
لی وہ رہگرن ، وہ منیش لہ دو طابہ کی باشی تہ و انت بہش داریم ،
یا ناوبہ ناوبہ (فائجہ) یہک یادم بکن مے

محمدی قال

سوره تا

سوره ی (فاتحه) که سوره ترین سوره است که قورئانا که خوا
 گردوویه تی به دیباچه و سوره های قورئانی که سوره ، وه گردوویه تی به پایه
 « رکن » ی نویژ ، به م رهننگه ای بی له ه موو رکاتیکا بخوینری ،
 ههروهك گردوویه تی به دیاری بوگیانی پاکی پیغمه بهر و مسلمانان .

نه ماشاکن ! مسلمانان له ه موو نویژیکا فاتحه ته خوینن ، دوای
 نویژهرته ای خوینن ، له پرسه « تعزیه » دا هه ر ته ای خوینن ،
 له هه ر گورر ستازهر ته ای خوینن ، له گه لی کاتی ترا ته ای خوینن
 بوگیانی سردووان ، بی گومانم له ه موو شه وو روزیکا به ملیار
 جار ته م سوره ته پیروزه ته خوینری و ته خوینریته وه ؛ جگه له وه
 که بوخته و خولاصه ای هه موو قورئانه ، وه هه رچی له قورئانا هه به
 به کورئیی له م سوره نه دا هه به ، ههروهك باسی ته گین .

جانوخوا چون ته بی مسلمان نا گای له تفسیری ته م سوره ته نه بی ؟
 وه ته وییره بهرزانه و مه به هته جوانانه ای که له م سوره ته دا هه به
 نه ای زانن ؟ وه به هره ای لی وه ر نه گرن ! ! ته گه ر راست ته وی
 چی ویسته له سهره موو مسلمانیک تفسیری ته م سوره ته بزانی ،
 وه دانه بهك له تفسیره گای هه همیشه له باخه لیابی ، بوته وه ای
 له وهخت وه له ناوهختا ییخوینریته وه ، وه به هره و پهندی لی
 وه ربگری .

تینجا له بهرته بهای ویستم زانی که تفسیریکی نه زور کورت و
نه زور دریژ له سورته بنووسم ، سا به لکو مسلمانان به هر هی
لی وه ربگرن ، وه منیش له دو طایفه کی باشی ته و ان بهش داریم ،
یا ناوبه ناوبه (فاتحه) یهک یادم بکن م

محمدی حال

به ناوی یه زدانی پاك

«سوره ی (فاحه) یه ، (۷) نایه ته ، (۲۵) ووشه یه ، (۱۳۲) پیتته»
 «هم سوره ته له (مکه) هاتووته خواره وه و ناوراوه به (فاحه)
 یعنی سه ره تا ، چونکه هم سوره ته سه ره تای قورئانی گوره به ،
 وه له پیش هه موو سوره ته کانی تره وه هاتووته خواره وه ، به پی
 فهرمایشی پیغه مبهه (دروودی خوی له سه ربی) هم سوره ته له
 هه موو سوره ته کانی قورئان گوره ترو پیروز تره .

[بِسْمِ اللّٰهِ]

یعنی هم اییشه ی که به ده ستمه وه به نه ی کهم به ناوی خوی گوره
 که یارمه تیم بدا بوته و او کردنی ، یعنی نه به ناوی خومه وه نه ی کهم
 وه نه به ناوی یه کیکی تره وه ، چونکه هیچ که سیک هیچی له ده ست
 نایه ت ته نها خوا نه بی ، وه نه گه یارمه ته ی نه ونه بی هیچ کاری
 ناچیته سهه ، گه و ابو مهردوم هه همیشه پی ویستیه به یارمه تی و
 ده ست کرتی خوی خوی .

[الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ]

نازو نعمتی گوره و پچووک هه داو نه به خشی له دنیا و قیامتا ،
 خوی گوره له سه ره تای قورئانی پیروزه وه بسم الله ی
 کرد بوته وه ی پیشان مان بدا و فرمان بکا تا ایهش که ده ستان
 دایه هه کار یکی خیر بسم الله ی بو بکین و ناوی خوی لی بینین .

[اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ]

یعنی همومو و جوره سوپاس و ستایشیک بوخوایه ، به لک
 سوپاسی هه رکسیک بکری له سه رچا که بهک نهوه سوپاسی خوایه ،
 چونکه خواکانگار سه رچاوهی هموو چا که بهک ، وه به خشندهی
 هموو نعمتیکه ، انجا نهوه که سه خوی نهوه بزانی یا نهزانی ، یعنی
 هموو چا که خبرو بهره کتیک که به مهردوم نه گاو شایستهی
 سوپاسی ، له هه رکسیک که به له هه رلا به که به نهوه هه رله خواوه به .

[رَبِّ الْعَالَمِينَ]

نه خوایهی که له له و پهروه رده گه ری هموو شتیکه له ناسمانو
 له زه ربی دا ، نه خوازه لا ناده می زاد و گیان له بهرو شینانی
 که هه ربه کیک له مانه ی که یاندوو به پله ی هه ره بهرز « کمال » ی
 خوی ، وه ناگاداریی نه کا وهک ناگاداریی کردنی باووک
 بوروله و جگه رگوشه ی خوی .

مهردوم نه گه ر به چاوبکی وورد بوونهوه ته ماشای نه ام آیه بکا
 — که به کم آبی قورئانه وه به کم جار هه اتوه ته خواره وه —
 تی نه گاکه نه ام آیه اشاره نه کا بو دووشتی زور گه وره : وهک به کیتی
 خواو به کیتی مهردوم بی ، وه پیشان مان نه دا که دینی اسلام دینیکی
 عالی به بوهموو کومه لی ناده می زاد ، وه بو نه وه هاتوو که
 هه موو هوزو ، تیره و ، که ایک کوبکانه وه له زیر به پداخی
 بهک دینا ، وه جیاوازیی هه ل گری له ناوه ندی هموو لایه کیانا ،
 وه هموو ناده می زاد بکا به برای بهک ، وه ناشتی بخانه ناویانه وه .

وه هـ موو ايمان بينن به بهك خواوبه بهك بيخه بهر ، وه هـ موو
رووبكه نه بهك قبله و به بهك زبان بلين (الحمد لله رب العالمين) .

[الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ]

معناى اهم دور و ووت به له پيشه وه باس كرا ، به لام بازانين بوجى
ليره دا ووترانه وه ؟ بوته وه ووترانه وه كه ره دورم تى بگا كه خوا له
له لهنى و پهروه رده كرده كرده داخوى هيچ جوره قزانج و هوو ديكي
فى ناگيا ، وه هيچ شتيكي دهست نا كوى ، به كو هـ ره له بهر
خوا به تى و بهر بانى خويه تى .

[مَا لِكَ يَوْمِ الدِّينِ]

خواه تى روزى تولو سزايه — كه روزى قيامته — يعنى هيچ
كه مى له و روزه دا هيچى به دهست نيه تنها خوانه بى ، وه كه له سوره
(انفطار) دا له فهرموى : (يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ) يعنى له روزى قيامته تا هيچ كه سيك ناتوانى هيچ جوره
قزانجى بگه يه نى به هيچ كه سيك ، وه هـ ره جى ايش و كارو
فهرمان دارى به به مووى له و روزه دا هر به دهست خوايه ،
وه هيچ كه سيك هيچى به دهست نيه .

[إِنَّا لَنَعْبُدُ]

خوايه ! هر تو به پرستين ، وه به نده گي هر بو تو نه كين ،
چونكه هر تو دروستت كردين و هينا و تيمينه دنياوه ، وه هر
تو زيات داوبى و ، چاوو ، گوى و ، هوش و گوش و ، زيربى و

میرو ، همت و ، تی که ایشنت پی به خشیوین^(۱) ، وه هر تو نا گادریی مان
 به کت و همان باریزی له هه موو ته نگانه و چه هه به کا^(۲) ، وه
 هر تو روزی « رزق » مان هده تی و به خیومان له کت ، وه هه موو
 هره زوویه کان هه هینیه ته دیی^(۳) وه هر تو چاکان له کت به وه
 له هه موو جو ره نه خوشی به ک و شفامان بو هه نیریت^(۴) وه بو خوشیی خوش
 به ختی اعه دنیات بو دروعت کردین به هه وو روز و هال و مان گیه وه ،
 بو به بازوستان و به هه - ارو هه او بینه وه^(۵) ، وه روز و مان گت و

[۱] وهك خوا له قورئانا هه فرموی : (ثم سواه و فسخ فيه من
 روحه و جعل لكم العمع والابصار والافئدة قليلاً ما تشكرون)
 یعنی نادمی زادی ریک خست و گیانی کرد بههرا ، وه گو بیچکو
 چاو ودلی دانی له گهل هه همیشه کهم ناز سو پاس گوزاریی هه کن .

[۲] وهك قورئان هه فرموی : (فله خير حافظاً وهو ارحم
 الراحمين) یعنی خوا چاک نا گاداریکه وه له هه موو کهس بهرحم تره .

[۳] وهك قورئان هه فرموی : (ان الله هو الرزاق ذو القوة
 المتين) یعنی هر خوا روزی ده ریکی به هیزو ته و انا به .

[۴] وهك قورئان هه فرموی له سهر زمانی حضرتی ابراهیم :
 (و اذا مرضت فهو يشفين) یعنی هر کافی نه خوش که وتم خوا چاکم
 هه کاته وه .

[۵] وهك قورئان هه فرموی : (الذي جعل لكم الارض فراشاً
 و السماء بناءً و انزل من السماء ماء فأخرج به من الثمرات رزقاً لكم فلا
 تجعلوا لله أنداداً) یعنی هه و خوا بهی که ره وهی بو را خستوون و هه آسمانی
 بو هرز کرد و نه ته وه ، وه باران نان له آسمان بو هه نیریه ته وه خواره وه ، =

لهستیره وزه ویت بوخته وینه ته گهر روه ک خدمت کار به ده ورمانا مهل
 له سوورین واپیش نه کن تا اینه به خوشی و خوش به ختی بزمین (۱) ،
 خویا به ا ناز و نعمتی تو له ژماره دایه (۲) ، گه و ابو چون نه بی نه ت
 بهرستین ، و بهری به نه گیت بودا نه نه وینین ، و به سجده ت
 نه بهینه به و ناوچه و انت بو نه خینه به رخاک ؟

دارو به رودو ئاسمان وزه ویی سجده ت بوئه بهن ، اینه چون سجده ت
 بوئه بهین ؟ (۳) ، کائنات سو پاس و هتایشته نه کا ، اینه چون سو پاس و

وهه مو و جو ره خوارده مه نی به کتان به و او به بوئه رروینی ، گه و ابو
 هه ر گز شه ریک و هاوده می بو بهیدا مه کن .

[۱] وهك قورئان نه فهرموی : (ألم تر أن الله سخر لکم ما فی
 السموات وما فی الأرض وأسبغ علیکم نعمه ظاهرة و باطنه) یعنی نایبین
 که و اخوا هه رچی له ئاسمان وزه ویی دا هه به هه مووی رای ژیرده ستان
 کرده ، و هه مو و جو ره نعمتی کی ئاشکر او به نهانی خوی به سه را
 رفته و ت .

[۲] وهك قورئان نه فهرموی : (وإن تعدوا النعمة الله لا تحصوها)
 یعنی گه ر ناز و نعمتی خوا بزمین بو تان هه ل ناز میری .

[۳] وهك قورئان نه فهرموی : (ألم تر أن الله یسجد له من فی
 السموات و من فی الأرض و الشمس و القمر و النجوم و الجبال و الشجر
 و الدواب و کثیر من الناس) یعنی ئایا نایبین ؟ که هه رچی له ئاسمانه کازو
 زه ویی دا هه به هه مو و سجده نه به نه بهر خوا له گه ل روز و مانگه و
 لهستیره کاز و شاخ و داخ و دار و دره خت و گیان به به ران و گه لی له ئاده می زاد .

مستایست نه کین؟ (۱)

خوابه ! سه گک به سه گبی خویه وه کله که اه قی و پاسه و انی
 نه و که سه نه کا که پارچه نانیکه ره قی بداتی ، وه سه ری بو نه نیتسه سه
 خاک و سه ری خوی نه کا به بالا که ردانی ، خوابه ! ایمه چون باوه -
 ررت بی نا کین و سو باست نا کین ؟ ۱۱ ، وه سه ری به نده گیت بو ناخه یه
 سه ر خاک ؟ ۱۱ ، بوچ نازو نعمته کانی تو له نانه ره قه ی خاوه ن
 سه گه که کم تره ؟ ، یاخو ایمه له سه گک کم تر و سه پله ترین ؟ ۱۱۱ .
 یعنی هیچ که سیک وه هیچ شتیک شایسته ی به رستن یه تنها خوانه بی .
 خوابه م نایتسه فرمانماری نه داو امرمان بی نه کا که به نده گبی و عبادت
 بوغیری نه ونه کین ، چونکه نه و خوابه تی و ده سه لاته ی که نه وه به تی
 که می تر نیاتی وه هیچ که سیک تیا یانا به ش دار نیه تا به نده گبی بگری .
 ایمان هینان به خواو عبادت بو کردنی مه ردوم نازادو سه ر به ست
 نه کا ، وه شریقه ی مه ردی و نازادی و به رزی و که وره یی لی نه دا ته نازت
 له رووی پادشاهانیشا ، چونکه نه و پادشایه ش وه که نه م به نده یه کی
 خوابه ، وه هیچی له زیاتر نیه .

[۱] وه ک فورئان نه فهرموی : (تسبیح له السموات السبع
 والارض و من فیهن و ان من شیء الا یسبح بحمده و لکن لا تفقهون
 تسبیحهم) یعنی هرچی ناسمانه کان وزه ویی هه یه به خوابن و هرچی له
 ناویانایه هه موو تسبیحاتی خواله کن و دان به خوابه تی نه وانه نین ، به لکو
 هرچی شت هه یه له عالما له چله گیایه که وه تا که وره ترین شت هه موو
 تسبیحاتی خوا نه کن ، وه به زبانی حال اعتراف نه کن به خوابه تی خوا

راستی ، خواهرستی به راستی به او نه این که کار بکات سهر دل
 ده روونی مهردوم به رهنگیکی وا که به ره کی لهه موو نه نام
 بهل و پویه کیا ده رکوی ، وه هه موویان بگیریته وه له کرده وهی
 خراب و بیان خانه سهر کرده وهی باش ، وهك قورنان نه فهرموی :
 (إن الصلاة تتهی عن الفحشاء والمنکر) یعنی نویژی به راستی
 نویژی که مهردوم بگیریته وه لهه موو گوفتار و کرداری کی
 ناشیرینی خراب .

[وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ]

یعنی خواهی ا داوای یارم تیی و دست گرفتن هه ره له تو نه گین ،
 وه داوا له کسی تر ناگین ، چونکه نهو که سهش داوا هه ره له تو نه کا ،
 که و ابو به گم جار داوای یارم تیی به که هه ره له تو نه گین ، وه گمی تر
 نا ناسین ، ذاتا له اسلامیتا واسطه له ناوه ندی خواو به نده گانیا نیه ،
 وه خوا خوی له قورنانا نه فهرموی : (أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا
 دَعَانِي) یعنی هه ره کسی بانگم بکا به راستی وه له ریگای خوبه وه ،
 جوابی نه ده مه وه و نه چم به ده نیگیه وه ، جگه له وه که یارم تیی
 له غیری خواوه نه که ریش یارم تیی به کی کم و کورر و کورت و
 کوریه .

دست دانه هه موو جوره کرده وه بهك و ته واو کردنی به ستر او ته وه
 به بوونی چهن هویهك « أسباب » ونه بوونی چهن به ره هه است
 « موانع » بگوه که به پی ده ستور و باوی خوا له جیهانا بوونی نهو
 أسبابا نه ونه بوونی نه و موانع و به ره هه لستانه مایه ی سهر گرفتن و

بهرگرتنی که و کاره به ، انجا که و اسباب و مواعنه هیندیکیان له توانای
ناده می زادان و هیندیکیان له توانایانانین ، به لکوه هر له توانای
خوادایه ، له بهر که مه پی ویسته له سه زمان — که که دل ده ستان
دایه کاریک — به هـ موو هیزرت و انانی خومانه وه دهستی بدهنی ،
وه یارمه تیبی به کتیری تیا بدهن ، وه کک خواخوی له فهرموی :
(و تعاونوا علی البر والتقوی) یعنی یارمه تیبی به کتیری بدهن له سه چاکو
خوباراستن له خرابه ، وه که و اسباب و مواعنه ای که له زیر ده ستانی
ایده دا نیه له وانه حواله به خوا بکین ، چونکه هیچ کسیکی تر
ده ستانی به سه ریانا نیه تنها که ونه بی .

۵- لا خاوهن کشت و کالیک زه ویی که کیلی و وه ردی له دانه وه
له پاشه انویکی پاکی پیوه که کار ، اووی له داو چاودیری که کا ،
که مانه تا ایره به ده ست ایمن ، وه که بی درینگی یان تیا نه کین ، وه
که گهر داوای یارمه تی یان تیا بکین له م و له وقه ای نا کا ، به لام که
بارانی زور و لافاری بونه نیری ، یا له گره و به لای تر پاریزی
به ده ست ایده نیه به لکوه هر به ده ست خوایه ، وه که بی داوایان
هر له و بکین ، که گهر هات و داوامان له به کیکی تر کرد که وه کفره و
شریک بو خوا به پیدا کرده .

خلاصه — خوای که وره له م جیهانه دا بو هـ موو شتیک جوره
ده ستوورو باویکی داناوه که هر گیز نا گورری ، وه کک قورئان له
پینج لاهه که فهرموی : (وان تجد لسنة الله تبدیلا) یعنی ده ستوورو
باوی خوا له جیهانه هر گیز نا گورری ، یعنی نه خوشی ، ساعینی ،
ده و له مه ندیبی ، هزاریبی ، فلاحت ، زراعت ، تجارت ، بردنه وهی

جهنگ ، وه هه موو شتيكي تر هه ريه كه ده ستورو باويكي ناي به نبي
 هه به ناي لي لابدری ، وه هه ريه كه قانوني خوي نه بي نيا
 به راورد « تطبيق » بکری ، وه هيجي له دست نه دري و فخراموش
 نه کری ، كه و ابو ارميـدی چاڪ بوونهوي نه خوش به بي
 ده رمانو دكتور ، ياده وله مه نديبون به بي كسات ، يا فلاحـتو
 زراعت به بي به راورد كردني قانوني خوي ، يا دوز من شكاندن
 به بي جهنگ و چه كك بيچه واندي ده ستور وباوي خوايه له جيهانا ،
 وه هه رگيز نه بووه و ناي ، به كي دواي اهم جوړه شتانه نه كه وي
 كه ناگاي له ده ستووري خوايي نه بي له جيهانا ، وه ناگاي له ديني
 اسلام و قانوني قوربان نه بي .

كهش بيستوو به تي جاري پينه مبه ر (دروودي خوي له سه رهي)
 به بي اسبابي ظاهري ايشييك بكا ؟ ياسه ر كه و تنيك ده ر ده ست
 بكا ؟ يا به د و طو پاررانه وه جهنگيك بيا ته وه ؟ !! ، هه ر جي كر دوه
 هه مووي به پيي اسبابي ظـاهري وه به پيي نه و ده ستور وباوانـه
 بووه كه خوا خوي داي ناوه له جيهانا ، وه ختي واش بووه له جهنگيك
 كه له گه له به به كيان كر دني پينه مبه ر وياراني شكاوون وه كوشتاركي
 زوربان لي كراوه ، به لـكو جاريكيان له غه زاي (احد) اداني مباره كي
 پينه مبه ر شكينرا ، وه روومـه تي بر پيندار كرا . حاجي قادري
 كوني له لي :

مجزه و كشف و كرامات و دعا * بوچي نه بي بوو نخري عالم مصطفي ؟
 جسمي نورينو دداني كه وه رين * اهم شكـا نه و بوو به جيكـايي برين
 اهم لايتي (و اياك نستعين) همان بو به بوخراوه ته ناو فاعـوه تاهه ميشه

جهمر ده زمانه و بی ، وه بیلیین و بیلیینه وه به ا-کو هیچ نه بی له
ده جارا جارېك معنا كهی مان به دلا بی ، وه شهرمیک له خوابکین ،
وه هه زنده هاوار له شیخ و پیرو دارو به ردو گوررو قبر نه کین .

هم ثابته پیدشان مان هه دا که هه بی ازاد و هه به ست بین ،
وه هه ری به زنده گی بو کهس دان نه وینین ، وه له غیری خوا
نه تر سین ، وه داوای یارمه تی له غیری هه نه کین ، که و ابور به
پی پی هه ثابته هه که می داوای یارمه تی له غیری خوابکا له و شتانه ی
که هه خوا هه کا مشرک و گوم راه .

رحمت له (مفتی زه هاوی) که هه هه رموی .

لا تدعُ في حاجة بازاً ولا أمداً الله ربك لا تشرك به أحداً
یعنی له هیچ ای شیکتا نه هاوار له شیر بکه - که به امامی علی هه لین -
وه نه هاوار له باز بکه - که به عبد القادری که بلانی هه لین - چونکه
خوا که وره و په روه رد گارته ، شرېک و هاوده می بو په پدا مه که .
إسلامیت به هیچ جوری په رستن و به زنده گی بو غیری خوا دا نه
ناوه ، وه چوه به گز په رستی هه - موو دارو به ردو گوررو قبرو
شیخ و پیربکا .

حضرتی عمر (رضای خوائی لبی) له کاتی حجا رووی کرده
(حجر الأهود) و پی ووت : (من له زانم که تو به رد بکی بی که له کی ،
نه هورود له که به نیی و نه زیان ، له کهر پیغه مبهه ماچی نه کرد بتا به
ماچم نه له کردی) .

یارو یاره که پیغه مبهه له دوائی کوچی پیغه مبهه بو مباره کی

زور جار نو بیزبان که کرده زبانه و داری که (بیمة الرضوان) ی له ژبانه
کرا بو ، وه خوا له قورمانا ناوی لباو آه فارموی : (لقد رضي الله
عن المؤمنین إذ یؤایعونک تحت الشجرة) ، حضرتتی صبر که آه مهی
بیست خیرا ناردی دار که یان بری بو آه وهی که تقدیس نه کری .

انجا له لایهک حجر الامود - که بهردی سار گوشه‌ی کعبه به ،
وه سه ره تای طرافه - زخیکی نه بی ، یا آه و درخته‌ی که پیغه مبهرو
صحابه گانی بیعتیان له ژبانه کرد قیمتیکی نه بی ، وه هیچیان نه توان
هوودیک یا زیاییک بگه بهن ، ایتردارو بهردی تو آه بی چاه
زخیکیان بی ؟ !!

به ره نکه پیغه مبهرو یارانی بناغه‌ی اسلامیاتیان دانا ، وه
ره گک و ریشه‌ی شرک و بت بهر هتیی و دارو بهرد بهرستی یان دهر
هینا له بن ، ایترتی تا گم مسلمانان بوچی وا عقیده یان تیک چوو ،
وه بهرامبهر به موو دارو بهردی ، یا گه اک و قسنی ، یا گوررو
قه بریک ، یا شیخ و پیری دهسته و نه زهر آه ویستن وه کک بهرامبهر
به خوا بوستن ، به کی داوای حک پر بوونی ژنویه کی داوای
کورری لی آه کا ، به کی داوای ده ولت و به کی داوای چاک بوونه -
وهی نه خوشی لی آه کا ، به کی داوای باران بارین و به کی داوای
خوش کردن و وهی لی آه کا ، گه آه مانه هر له خوا داوا آه کرین .
تا گهی مسلمانان هوشیان به خوبانا نابه آه وه ؟ !! وه تا گهی له مخوری
غه فله نه بیدار نابه وه ؟ !!

داخی گرام - وه کک (شیخ محمد عبده) آه فارموی - له بت
بهرستی جارانه وه بووین به دارو بهرد بهرستی ، وه زورترین مسلمانان

کافی نه سررو ياروان ، يا هر ايمان و باور رريان نيه به خواو
پينه مبهه ، مام ناوه نديني بهك كه خاوه ني ايمان و باور رريكي راست و
دروست و ريك و پيك بي ، وه له سهر بيرو باور رري پينه مبهه رو يارواني
بي له سهد هزارا نه گهر به كيك بي باعه !! .

بهلي پياوي گه وره ي ديني زور موباره كك و محترمن چه به
زنده رو به تي چه به سردو ويه تي ، وه له زبانيا نا چه نديان شهرم لي كراوه
له سردنيشيانا نه بي نه و نديان شهرم لي بكرى ، وه به رامبهه به
قبره كيان بو يستين ، وه يادي خويان و كرده وه به رزه كانيان بگين ،
وه به ندو عبره تيان لي وه ر بگين ، وه فاتحه يان بو بخو بنين و خيره كيان
بو بنيرين ، تا كيان پاكيان له خيري نه و فاتحه به به هر مه ندي بي وه
پله ي پايه يان بهرز بيته وه ، بهلام نابي به شهر يكي خويان بزانيين ،
وه وا بزانيين كه نه توانن ايشيكي خويي بكن .

بي گومانم نه م آبه دلي زور له مسلمانان دائه چله كيني ، وه
كاريان تي نه كاوه ايمان و باور رريان راست نه كاوه ، وه نه يانه نيته وه
سار ربي راست بهلام زور كه سي پيس و بو گه ني واهه به كه نان لهم
جوره شته پررو پوچانه نه خون وه دوكان پيوه دائه نين و تجاره تي به
ههر وه نه كن ، زور ههول نه دهن بو هه ل خه له تازدي مسلمانان
وه به شيان كردنه ويان ، بهلام نه بي بزاني كروزي خرافات و
پررو پوچ به رستي نه ناوه ، ملت به ته واوي چاوي كراوه ته وه ،

نه گهر مسلمانان کان ایمانو باوهرری خوبان راست و دروخت نه گنهوه ،
 وه به بیرو باوهرری راحت و دروستی اسلامیت — وهك پنجه مبهرو
 یاران — خوبان نارایش نه نهن خوبنده وارانو تازه پی گه یشتووان
 ایمان تاهین بهم اسلامیتهی نه سررو له مهرینی ، نهو حله خوشیان
 به گومرراهی نه من ، وه نه شین به مایه ی گومرراهی عالمیک ،
 وهك قورئان نه فرموی : (اذلتوا کثیراً و ضلّوا عن سواء السبیل)
 یعنی زوربان گومرراه کردو خوشیان ری ی راستیان وون کرد .

لهم قصانهی پیشوووهوه دهر گهوت گه هر مسلمانیک به راستی
 بی : (ایاک نعبد و ایاک نستعین) ایتر نه بهنده گیی دارو بهرد نه کا ،
 نه بهنده گیی شبنخو پیر نه کا ، نه بهنده گیی گوررو قبر نه کا ،
 نه بهنده گیی ناغلو به گک نه کا ، نه بهنده گیی مالی دنیا نه کا ،
 نه بهنده گیی هواو هوهس نه کا ، نه بهنده گیی پیشهو وظیفه
 نه کا ، نه له کس نه ترسی ، نه رو پامایی « ریا » بو کس نه کا ،
 به لکو بهنده یکی لازار سه ربهت و دایرو نه بهرد نه بی ، مهری
 بهنده گیی بو کس دانانه رینی بو خوا نه بی ، وه له کردارو
 گوفتاری حق دا له کس ناترسی و صل نا کا .

پنجه مبهرو به هموو هیزو تهوانایی خوبوهوه خهریک بووتا نه مانهی
 روواند له دلی مسلمانان کا نا ، وه گه یاندنیه پایه یهك هموو مسلمانیک
 رووته نهی توانی روو به رووی خلیفه یه کی وهك حضرتی (ابو بکر)

یا (عمر) بوهستی ، وه هه رجه بزانی پسی بلی ، وه له ویش به منگیکی
ژور بانه ره لیبی وه ربگری .

ساخوا شا ، ری ی اسلامیتان لی وون نه کا ، وه بمان بانه ره سهر
ری ی راحی پیغه مبهه و یلانی .

[إهدنا الصراط المستقیم]

خوا به ا بمان خه ره سهر ربگای راحت له دین و دنیا دا به
ره منگیکی وا که هه له نه بین ، وه له ده ستورو باوی خوشیی و
خوش به ختی (سعاده) دین و دنیا لا نه دین .

خوا چوار جور هدایه و ری نمونی داوه به ئاده می زاد .

به کم هدایتی وجدانی طبیعی و الهامی سر و شکی به ، ئاده می زاد
هه هدایه تی دراوه تی له وروره وه که دیتنه دنیا وه ، نابین منال
که له گهل له دایکی نه که ویتنه خواره وه هه چهن برسی بی بی
ئه زانی وه ده ست نه کا به گریان و زاری ، تا دایکی مه مکی له نه ته
دهم ، که له گهل نایه ده می خیرا ده ست نه کا به مزین و قوم لی
دانی به ره منگیکی وا که پیاری که وره نای زانی به ره منگه مزی
لی بدا ، نه مهش به بی نه وه ی که به کی پسی بلی یا فیری بکا .

دوره هم هدایتی حواس و مشاعره ، که نه مه هدایتی به کم ته واو نه کا ،

وہ ہم ہدایتہ لہ گہل ہدایتی بہ کم ہر وہک لہ انسانا ہ۔ یہ لہ
گیانداری تریہا ہ۔ یہ ، بہ لکو لہ غیرئ انسانا زور ترو تہوار ترز ،
چوانکی حوامی گیانداری ترو اِلہامی بہ چہن روزی دوا ی لہ دایک
بوونی تہ گاتہ بہرری تہو بہرری ، بہ لام لہ انسانا بہرہ بہرہ ، وہ لہ
ماوہ بہکی ایجگار زورا تہواو تہو ، وہ تہ گاتہ پلہی ہرہ بہرزی
خوی ، تہ ماشا تہ کی تادہ می زاد لہ دوا ی لہ دایک بوونی تا ماوہ بہک
تہ بہ گوی ہیچ تہ بیت ، وہ تہ بہ چاو ہیچ تہ بینیی ، لہ پاش چہن
روزی انجاشت تہ بینیی ، بہ لام لہ بہر کورتیی و بی ہیزی بینینی
ناتوانی دووری و نزدیک بنامی وہ لہ بہ کیان جیا بکاتہ وہ ، لہ بہر
تہمہ شتی زور دوور بہ نزدیک تہ زانی ، وہ زور جار دہست درپڑ
تہ کابو گرتی مانگک ، وہ تادہ می زاد تا مردنی ناو بہ ناو ہستی
ہر لہ ہلہو سائہ دایہ ، نابینن چاو شتی زور گہورہ می دوور
بہ بچووک وہ داری راست لہ ناوا بہ خوار تہ بینیی ، وہ انسانیک
کہ صفرای زور ہی شتی شیرین بہ تال تہ زانی ؟ .

سبہم ہدایتی ژیری و بیری « عقل و فکر » ، خوا
تادہ می زادی دروست کردوہ بو تہوہی کہ بہ کومہ لینی بڑی ،
لہ گہل تہمہ دا کہ اِلہام و وجدانیکی وای تہ داوہ تی ۔ وہک بہ
تہنگ و میروولہی داوہ ۔ کہ لہ گہل ہستی تاشکرا « حواسی ظاہرہ » یا
کافی ہی بو تہم زیانہ بہ کومہ لی ہی ۔ بہ لی خوا اِلہام و وجدانیکی

هواى داوه به نهنگ و ميرووله كه به تهواوى بتوانن به كومه لى
پى بزيين ، وه هموو به كيكيان وظيفه ي خوى به تهواوى به جى
يى بو قزانجى كومه له كى ، هر وه كه كومه له كوش قزانج و سوودى
هموو به كيكيان تا مين و دل نيا نه كا .

به لام ناده مى زاد وا نيه ، وه خوا هم اهامه ي به تهواوى
ته داوه ته ، به كو شليكي تری داوه تي كه گه لي له م هدايتانه
به رزتر و بالاتره كه نه وه ش عقله كه هميشه هله و سامه ي هست و
حواس و مشاعر راست نه كاته وه ، وه سببه گه ي نه دوزيته وه ، وه كه
له پيشه وه و نمان كه چاو مانگ و روزو نه ستيره و هموو شليكي
گوره ي دور به بچووك ، وه دارى راست له ناو ناوا به خوار
نه بينى ، به لام عقل نه زاني كه نه مانه و انين ، وه سببه كوشى نه دوزيته وه .

چوارم هدايتى دينه نه ویش له بهر نه مه به چونكه زور جار زيرى و
بيريش وه كه هست به هله دا نه چى ، هر وه كه زور جار مهردوم
به گوى زيرى و بيرو هستى خوى نا كا ، وه به بونه ي هوا و
هوه س و ناره زوى نفسه وه ريگاي خوار و خيچ نه گرى وه له رى ي
راست لا نه دا ، وه نه وه ي كه قزانجى خوى يا مهردومى نيا به
ناى كا ، به كو هم هموو هدايتانه ي كه باسمان كرد به كارى
نه بينى له رى خراپه دا ، وه له رى پال نان به قزانج و سوودى
مهردوم دهست دريژي بو سهر مالو نامووسيان .

انجا له لایه كه ههست و شهوور به ههلهدا بچی ، وه ههواو ههوهس
ژیری و بییر ههله بكا ، وه پهرددهی رهشی به سهرا بینی ، ایترا
چون نه گونجی كه ئاده میزاد بژی به خوشیی و برابه تی ، وه
به بی جهنگ و از او وه دوو بهره کی ، وه به بی فرروفیل و زور و
سته وه دو دست در بژی ۱۱ له بار ئه مه ئاده میزاد پی ویسته به هدایتی
دین تا هه مییشه دهست گرونی بكا وه له ریگای چهوت و نارریك
ههواو ههوهس بیگیر ریته وه .

جگه له وه كه ایمان به خواو روزی قیامت تیکل به سوروشق
ههوهو كه سیکه وه ههوهو كه صیک ئه زانی كه خوابه کی گوره هه به
كه سهر چاره ی ههوهو چا که به كه وه روزیک ئه بی كه مهردوم
زیندوو بیته وه ، وه پر سیاری ههوهو کرده و به کی لی بگری ، وه
پاداشی بدریته وه ، چا که به به چا که و خرابه ی به خرابه ، انجا ئایا
ئاده میزاد به بی هدایتی دین ئه توانی زور باش خوی بنامی ،
وه له روزی قیامت بگا؟ وه بکه و بته شه ریگای ژانیک چا که و
پاک ، وه له کوسپو ههله نه گووتن دوور بی ؟ ، نه خیر به ا-کوزور
زور پی ویسته بهم هدایته چواره مه كه هدایتی (دین) ه ، وه خواش
ئهم هدایتی دا به ئاده میزاد بو قازانجو هوودو خوشیی و خوش
به ختی هه .

جا له بهر ئه وهی ئاده میزاد جی ههله و ساعه به ، وه جی

بیر چوونه و هو نه فراموش کردنه ، وه جی لادانو به مهر شتا
په رینه ، وه جی سهر لی شیوانو سهر گردانی به له تی که یشتی
دین ، وه له به کار هینانی هست و زیری و میرا ، له بهر نه مانه
فاده می زاد زور زورپی ویسته به هدایه و دست گیروی خوا ، تا
همیشه یارمه تی بداو ده سق بگری ، وه به میهره بانپی خوی
نه به لی له چوار هدایه بی به شو ناهو مید پی ، له بهر نه مه فرمانی
پی داین که همیشه داوای نه هدایه تی بکین ، وه بلین :
(إهدنا الصراطَ المستقیم) یعنی خوابه ایمان خوره سهر ری راست
له دین و له دنیا دا ، کام ری ؟ نه و ری بهی که نه فرموی :-

[صراطَ الذین أنعمت علیهم]

یعنی ریگای نه که سانهی که نعمتی خوت به سهر ارشتوون
له پیغه مبه رازو شهیدانو پیاو چا کانی که لانی رابووردوو ، وه
کردووتن به سهر چارهی گوفتار و کرداری باش ، وه به سهر مه شقی
دین و روشت و خوی به رزی جوان ، وه که له تاهقی کی ترا
نه فرمویت : (فیه دَامُ افقده) یعنی چار له چا کی چا کانی
رابووردوو بکه .

یعنی کتبی تاریخ بخوبن ، وه له سهر گوزه شت و به سهر هاتی
که لانی رابووردوو بکه ، وه بزائن نه وان چون بووزو چی بان

انجا له لايهك ههست و شعور به ههلهدا بچي ، وه ههواو ههوهس
 ژييري و بيير ههله بكا ، وه پهردهي رهشي به سهرا بيني ، ايتر
 چون نه گونجي كه ئادهي زاد بزي به خوشي و برايه تي ، وه
 به بي جهنگ و ازاره و دوو بهره كي ، وه به بي فرروفيل و زورو
 سته و دهست دري بزي ۱۱؟ له بار ئه مه ئادهي زاد بي ويسته به هدايتي
 دين تا هه ميبشه دهست گيروي بكا وه له ريگاي چهوت و نارريكي
 ههواو ههوهس بيگير ريته وه .

جگه له وه كه ايمان به خوا و روژي قيامت تيكه له سوروشق
 ههوهو كه سيكه وه ههوهو كه سيك ئه زاني كه خوابه كي گه وه هه به
 كه سهه چارهي ههوهو چا كه به كه وه روزيك نه بي كه مهردوم
 زيندوو بديته وه ، وه پرسياري ههوهو كرده ويه كي لي بگري ، وه
 پاداشي بدريته وه ، چا كه به به چا كه و خرابه به خرابه ، انجا ئايا
 ئادهي زاد به بي هدايتي دين نه تواني زور باش خوي بنامي ،
 وه له روژي قيامت بگا؟ وه بكو بته سهه ريگاي ژيانكي چاك و
 پاك ، وه له كوسپ و ههله انگوتن دوور بي ؟ ، نه خير به لكو زور
 زور بي ويسته بهم هدايته چواره مه كه هدايتي (دين) ه ، وه خواهش
 ئهه هدايتهي دا به ئادهي زاد بو قازانجو هوودو خوشي و خوش
 به ختي ۱۲ وه .

جا له بهر نهوهي ئادهي زاد جي ههلهو ساقه به ، ره جي

داوای نهو سزایانته لی نه کن که ایسه هر ره شهیان بی نه کن ،
 که گهل نه همیشه که هموو جوره توله و سزاو عقوبتیک له پیش نه وانا
 رابووردوووه وه به سهر گهلانی سهر کیشی پیشوودا هاتوووه ، یعنی
 نه نه بوو نه مان نه پهلپ و به هانانه بگرن ، به لکو نه بوایه له سهر
 گوزه شتی گهلانی رابووردووو بیریان به کردایه نه وه ، وه به ندو
 عبره تیاری له وه بگرتابه ، وه بی امری تو یان نه کردایه ، نه وه ک
 نه مانیش وه نه وان له ناو بچن وه بین به واتهی روزگار .

یعنی خوابه ایمان خیره سهر ریگای چا کان و باشان له پیغه مبهرانو

شهیدان و خیر خواهان .

[غَيْرِ الْمَقْضُوبِ عَلَيْهِمْ]

نه که ریگای نهو که سانهی غضبی تو یان لی گیراوه ، بهم ره نه که
 دین و شرع تو یان بی که یشتوووه که چی گوی نادنه و بشتی نه
 نه کن ، وه به اره زوو لی لا نه دهن .

[وَلَا الضَّالِّينَ]

وه ریگای نهو که سانهش نا ، که ری حق و دینی به راستی یان
 بی نه که یشتوووه ، وه سهر که ردان نه سوور رینه وه ، انجا بهم
 ره نه که دینی به راستی یان هر بی نه که یشتی ، یا بی یان که یشتی

به لام به خوارو خبجی و پرله پررو پووجهوه .

لهم دهستانه‌ی که خوا بلمی کردن میانن ، چونکه مردوم به
علمی هه به به ری ی حق ، یا علم ی بی ی نیه ، آوی که علمی هه به
یا عمل به علمه گای خوی نه کا ، نهوه دهستانه‌ی به کومه (۱) ، یا عمل
بی ناکا ، نهوه دهستانه‌ی دووههههه (۲) ، نهوه‌ی که علمیشی نیه
نهوه دهستانه‌ی سهههههه (۳) .

لهم دهستانه‌ی سهههههه که بی ی نه لین گوهر راه له سههههه
سه به شه : —

به کم نهوه که هانان که دعوه‌ی پیغه مبه‌ریان بی نه که بشتبی ، یا
نه کهر بیضیان که بشتبی ههه نهوه که یان بی که بشتبی به بی نهوه‌ی
که بتوانن لی وورد بینهوه .

دووهههه که سیکه که دعوه‌ی پیغه مبه‌ری بی که بشتبی به ره نه‌یک
وا که بی به ماهی بییر کردنهوهه و وورد بوونهوهی به جورک
که بیبیا بو ههول دازو گوشش کردن لهو ریگابه‌دا تا نه‌گا به
لامانجیک ، به لام به ختی یار نه بی بو که یشتن به پایه‌هک که اعتقاد

[۱] که اشاره‌ی بو کرد به غایبی (صراط الذین أنعمت علیهم)

[۲] که اشاره‌ی بو کرد به غایبی (غیر المنضوب علیهم) .

[۳] که اشاره‌ی بو کرد به آبی (ولا الضالین) .

پیدا بکا بمودینهی که دعوتی بو کراوه تا کو امسری . هم بدش
دفعه له هه و گه لیکا یا نابی ، یا گه گهر بی اچن که میکی
بلاوی پرا گندهی کم نه بی ، وه هیوا هه به که خوالی بیان خوش
بی وه ازاد بیان بکا له قیامه تا ، چونکه هه ولیکی ایجگار زور
هه دن بو که یستن به ایمان و باور ریک به لام تا هه من نا گن
به امام نیک .

سبهم که سیکه که دعوتی پینه به ری بی که یشتی ، وه باور ری
بی کردی به بی وورد بو ونه وه له دلیل عقائدو فلسفه ی احکام ، وه ک
باشی زوری مسلمانانی هه سرور که هه به ناو مسلمانان ، وه تا گدایان
له امراری دینه که یان نیه ، له بهر هه به بشی زوری کرده وه بیان
له دین به دهره ، وه پیچه وانهی اسلامیت و قورئانه ، وه ک هه
کسانهی که سویندی درو به خوی گوره یا به قورئانی پیروز
نه خون ، که بی ناویرن هه سوینده به شهر ی شیخه که یان بخون .
بارک له وانهی که نوپو نا گن و روزوو نا گن وه خویان
ناگیر نه وه له هیچ جوره زور و هتیمیک ، وه له هیچ گوفتارو
کرداریکی خرابی نابه هه ند .

هم سه جوره گو مر راهی به زور خرابن بو گهل و کومه له
نه خوازه لا به کم و سبهم میان ، چونکه ره و وشت و خوی بهرز

له ررووخینن ، وه نه خلاق تیک نه دهن ، وه نا کوکی و دوو بهره کی
نه خه نه ناویانه وه و پارچه پارچه مان نه کن و بی هیزو زه بوونیان
نه کن تا له ناو نه چن ، له بهر نه مه خوا فیرمان نه کا ، که چوت
داوای هدایه و ری نه و نیسی لی بکین تا بمان خاته سه ری
چا کانی خوا پیداوان ، که له دین و دنیا دا خوش بهخت و سه رفراز بوون
وه به قه د موویه ک لایان نه داوه له ده ستوورو باوی سه سه رگرتن و
پیش گوتن و بهرز بوونه وه ، وه تا بمان پاریزی له ری خوارو
خیچی نه و که سانهی که له دین و شریعتی خوا لا نه دهن ، وه
له ده ستوورو باوی خوشیی و خوشبهختی دین و دنیا نه چنه دهره وه ،
انجا نه مه به سه رکیشی و اره زوو بی وه ک نه وانهی که غضبی لی
گرتوون ، یا به نادانی و تی نه که یشتن بی وه ک نه وانهی که ضالو
گومرمان .

سه رگه لیک له ری راست لای دا وه دوای اره زووی هیچ و
پوچ و شتی خراب گوت تووشی روزی رهشی خوی نه بی ، وه
خوا که لیک زورداری سه تم کاری به سه را زال نه کا به ره نه گیکی و
که سه رچی پیت و بهره کتی و ولاته که بان سه به سه مووی تالان نه کن
به بی نه مهی که به کی بتوانی قسه بکا ، انجا نه گهر نه م که له سه ر
وا مابه وه ، وه روزی له روزان هوشی به خویا نه هاته وه ، وه
غیره تیکی نه داوه خوی وه بییریکی نه کرده وه ، له پاش ماوه به ک

اپر رووه و نه ماني ايجگاري ۴۴ ررون تا و ايان لي دي مهن به واتهي
روزگار ، و هك گهلي له گهلاني رابوردوو ، له بهر ۴۴ مه خوا
فرماني بي دايڼ كه وورد بيدينه وه له گهلاني رابوردوو ، وه
بي بان گهين به سه رمه شقي خومان ، وه پندو عبره تيان لي وه ر بگرين ،
وه ني بگهين كه به چي مردوونو به چي زيندوو بوونه وه ، وه له
خوا پياري بنه وه كه ما گادار پيمان بكا وه لمان بدا له ر بگاي
چهوني گهلاني رابوردوو ، وه بـ ان خاته شهر ري راحتو
دروستي چاكان .

[آمين]

يعني خواجه ۴۴م پاررانه وه و نزا يانه مان گيرا بكا ا ده سقي ايمو
داويني گه وره بي و ميره باني و خواجه تي تو ا له ايمه پاررانه وه
له ابوه وه ر گرتن و قبول فرموني .

۴۴م ووتهي (آمين) ه له سوره ي فاتحه نيه ، به لام هر چن
پينه مبه ر فاتحه ي بخويند ايه (آمين) ي له كرد ، وه له نو ازي
آشكر اشاه موو جاري يارو ياره ركان « صحابه » ي هموو به
بهك جار وه به يهك ده ننگ له گهل پينه مبه را ۴۴ يان ووت (آمين) .
۴۴م سوره تي فاتحه به پوخته و خولاصه ي هموو قورئانه ، وه
هر چي له قورئانا ه به همووي به كورتيي له سورته دا ه به به .

شیخ محمد عبده رضای خوای لی بی انفرموی : باری خوا له م
جیهاندا وایه هر چند بیهوری شلیک دروست بکا یا دستورو
شریعت بنیرهته خواردهوه ، له پیدشوه زور به پچووکی یا به کورنیی
لهی هیلیته روو ، له پاشا انجا بهره بهره گهورهی له کا یا تفصیل
بی له دا تا به ایجکاری ته راری له کا ، وهك دهنگه نوویکی
پچکولانه که له پاش چهند سالیك لهی کا به درهختیکی زور
گهورهی لقرداری پهلو پودار ، یا وهك گیان له بهریکی نووی
« حیوانی منوی » که له پاش چهن مانگیك لهی کا به انسانیکی
گهورهوه تهوار .

هر واهمور هداپلیکی خوایی به کم جار که دپته خواردهوه
زور به کورنیی دپته خواری ، له پاشا انجا تفصیل به دوادادی ،
وهك فامحا ، که به کم جار هاتوه ته خواری ، له پاشا انجا همور
قورئانی به دوادا هاتوه یعنی فامحه وهك دهنگه تووه که وایه ، وه
همور قورئانیس وهك درهخته گهوره که وایه ، به هر وهك
تووه که مادهی ژبانی تیایه ، وه هرچی خواصی درهخته که
هه به وا له ناویا ، فامحاش له چار همور قورئانا وایه ، وه قورئان
تفصیل لهو اصولانه له دا که له فامحادا باس کراره ، بهم رهنکه
لهوی که قورئانی بر هاتوه ته خواردهوه پینج شته :

۱ - توحیدو ناسیینی خوا به تاكو ته نیا .

۲ - مردهی به هشت و لی خوش برون بو نهو که سانهی که خوا به تاكو ته نیا هه ناسن ، وه له هیچ ده میکا فریکر هاردهی بو په پدا خاکن ، وه هه رره شه کردن لهو که سانهی که هاردهی بو په پدا هه کن ، مرده گش عامه له مردهی دین و دنیا ، هه وهك هه رره شه - گش عامه له ههردو کیان .

۳ - عبادتو خوا په رستی به که تاكو ته نیایی خوا ههرومی له دلانا .

۴ - بامی ری ری راسته له احکامی معاملاتو سیاستو اخلاق بو که یفتن به لونه کی زبانی دین و دنیا .

۵ - داستانی نهو که لانه به که له دینی خواو فهرمودهی ته چوونه ته دهره وه ، له کهل هه رگوزه منی نهوانهیی که گوی بان نه داوه ته دین ، وه له فه رمایشی خواز پیغمبره که بان دهر چوون هه مهش بو نهو به تا په ندو عبره تیاز له وه ر بگرین ، وه تا گادار بین به ده ستوورو باوی خوا له قاده میزادا ، وه له پیش کهوتن و پاش کهوتنی که لانا .

له مانه چهن باسیکن که قورئان دوورو درپژ قه بان لی نه کا ، وه له سورهی فاتحاشا به کورتیی ههن به م رهنگه :

[الحمد لله رب العالمين] توحيدو تاكو ته نيایي خوا له گه یه نې ،
چواكه پيشان نه دا كه هموو سوپاس و هتاي شيك هه ر بو خوا به ،
وه هه ر هه ر هه ر چاوه ی هموو چا كه يه ك ، هه ر به هه ش ده ستی
هه ل نه گرت به كو فارمووشی [اياك نعبد و اياك نستعين] وه
به م ئايته رييشه ي بت په رستیی ده رهینا له بن ، وه ريگاي
هاوار كړدنې له غبري خوا دا خست كه نه مه بفياتي توحيدو خوا
ناسپينه ، وه هه ر چي له قور ئانا هه به له آياتي توحيد همووي
تفصيل نه م آيت به .

[مالك يوم الدين] مژده ي چا كان و هه ر هه شه له خراپان
نه گه یه نې ، چواكه پيشان نه دا كه روزيك دی پاداشی چا كانو
سزای خراپاني تبا له دري ، وه پيشان نه دا كه له روزه دا هه ر
خوا گه وره و فرمان ره وایه ، وه عالم پر به دل نه ترسی له توله
سزای ، وه هموو به تمای عفو و لي خوش بوونين .

[اياك نعبد و اياك نستعين] هه ر وه ك توحيدو [تاكو ته نيایي
خواي گه باند ، عبادت و خوا په ره تيش نه گه یه نې .

[اهدنا الصراط المستقيم] ريگاي راست و چه و تمان له به ك بو
جيا له كانه وه هه هه هه مان نه دا بو وورد بو و نه ره هه له نه كړدن
له وده ستو ورو باوانه ي كه خوا بوی دانا وین له جيهانا ، وه بو

همه‌ی که همیشه به‌ریگایان‌ها بر رویین که مایه‌ی خوشی و
خوشبختین له مهر دور جیهانا ، انجا هم ری ری راحت له احکامی
معاملاتانی ، یا له سیاستی ملت و ده‌له‌تانی ، یا له اخلاق و ره‌وشتو
خوردانی ه

[صراط الذین أنعمت علیهم] داستان و سهر گوزه شقی پیشینان مان
له‌هینیه‌وه بیر ، وه به‌گوییچکه‌مانا اهدا که له پیش اهدا گه‌لی
وا بووه که خارونی شریعت و دین بووه ، وه به‌موو له ری حق
لای ن‌داوه ، وه همیشه له سهر که‌وتن و پیش که‌وتن و به‌رزبوون‌وه‌دا
بووه تا گه‌بشتووه به‌چله‌بوپه‌ی هره به‌رزی زیانی هردو جیهان ،
وه له زور سهرمانه‌وه هارارمان اهدا که چاو بکه‌ینه‌وه ، وه له
داستانی پیشینان په‌ندو عبرت وه‌گرین ، وه پیمان اهدا رموی :
(أولئك الذین هدی الله فیهدام اقتده) .

[غیر المنضوب علیهم ولا الضالین] پیشانان اهدا که هره وه‌ک
گه‌لی وا بووه که له ری حق لای نه‌داوه ، گه‌لی واش بووه که
ری راستی لی وون بووه ، وه سهر که‌ردان ماره‌ته‌ره ، هره وه‌ک
گه‌لی وا بووه که به‌ماره‌زوو له ری حق لای داوه ، وه خورا
توله و سزای خوی به‌سهر ارشتوون لام جیهان‌ها .

انجا هرجی داستان و سهر گوزه سستیک که له قورئانا هره هره رموی
تفصیلی هم چه‌ند ایتیه .

لهمانه وه دهر گرت که - وره ی (فائمه) بوخته و پالاوته ی
هموو قورمانه ، وه شایسته به که له پیش هموو سوره ته کانی
قورمانه وه هاتیدته خواره وه ، وه ناورابی به (أمّ الکتاب)
یعنی بناغه و بنیاتی قورمان مکه .

تکا

تکابه له پیش خوبندنه وه دا مهم چهنه د چهوتیه که مه راست
بکانه وه .

<u>لا بهره</u>	<u>د بر</u>	<u>چهوت</u>	<u>راست</u>
۳	۲	کر وویه تی	کر دوویه تی
۷	۱۰	خاره تی	خاره نی
۱۱	۹	بیر	بیر
۱۲	۱	دل د	دلو

... دینا۔